

*Nasha Sloga* izlazi svaki 1  
18 dan mjeseca i stoji s  
poštarinom za cijelu godinu  
2 for. a za kmeta 1 for.;  
razmierno za pol god. 1 f.  
a za kmeta 50 novč. Izvan  
carevine rišo poštarina. Po-  
jedini broj stoji 6 novč.

# NASA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga svo pokvari.“ *Nar. Fosl.*

Oglasi se primaju po na-  
vadnoj eieni. Pisma neka se  
salju platjene poštarine.

Nepodpisani se dopisi ne-  
upotrebljavaju. Dopisi se ne-  
vraćaju. Uredništvo i Od-  
pravništvo nalaze se *Via*  
*Nuova N.º 4 piano 1.*

Godina VI.

U Trstu 16. Februara 1875.

Broj 4.



Sjedinjene biskupije tršćansku i koparsku je zadela velika nesreća. Njegova preuzv., presvjetli i prečastni g. biskup

## BARTOLOMEJ LEGAT

preselio se u bolji život dne 12. tek. mj. februara poslie kratke ali krute bolesti u 68. godini svoje dobe.

Biskup Legat rodio se u Naklasu u Kranjskoj dne 16. augusta 1807. godine. Gimnazijske i mudroslovne škole je svršio u Ljubljani, a bogoslovne u Gorici, gdje je bio knezom-nadbiskupom Walland, njegov ujac. Bio je redjen dne 29. septembra 1830. godine. Kao mladi svećenik ode na bečko sveučilište, gdje je zadobio doktorsku čast u bogoslovju. Zatim bio je u Gorici nadbiskupskim tajnikom i profesorom dogmatike u onom središnjem sjemeništu. Po smrti ujčevoj stupio je u tršćansku biskupiju, gdje je postao koncistoriskim kancelarom i malo za tim župnikom crkve sv. Marije u Trstu. God. 1844. bude imenovan namjestničin savjetnikom i školskim izvjestiteljem u Mljeticih. Car Ferdinand I. po smrti biskupa Ravnichera imenova ga dne 7. oktobra 1846. biskupom tršćansko-koparskim, a nj. ga svetost papa Pio IX. potvrdi dne 21. decembra iste godine, i tim zauze ravnanje biskupije dne 2. maja 1847. Nj. veličanstvo car Franjo-Josip I. odlikova ga godine 1852. željeznom krunom drugog reda, a 1860. učini ga svojimi carskim savjetnikom, pokojni pako Maksimilijan car Meksikanski 1874. velikim križem Guadalupe. Papa Pio IX. učinio ga je g. 1858 rimskim grofom, dočim je već prije bio njegovim domaćim prelatom i asistentom.

Biskup Bartolomej Legat bio je veoma učen čovjek, a svoje biskupijske dužnosti je tako mudro obavljao, da su ga poštovali i častili isti inoviernici. U njem su ubogi izgubili darežljiva oca, a puk i svećenici dobra i nezaboravljiva pastira. Na viest njegove bolesti i smrti grad Trst kao da je protrnuo, što dokazuje, kako su ga svi iskreno ljubili.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine, i svjetlost vječna svjetila njemu!

## Govor Dra. Vitezića

na carevinskom vieću dne 5. t. m. i to, kad se je pretresao predmet o govedjoj kugi.

Po onom, što se je malo prije čulo od strane ministarske stolice, bilo bi suvišno podupirati predlog odbora, pošto je rečeno, da se već počelo raditi o osnovi novoga zakona glede govedje kuge: sasvim tim nemogu nego da radi posebnih okolnostih pokrajine, koju imam čast ovdje zastupati, rečem koju na podupiranje rečenoga zakona, da se, ako je moguće, uskori njegov postanak. Da ja to predlažem, uzrok je taj, što se u Istri, što ju ja zastupam, povlači već pol godine govedja kuga, pa i Bog zna kad će prestati.

Za motiviranje toga predloga, dosta će biti spomenuti način, kojim se kuga u Istri širi, pa postupanje vladinih organah naprama govedjoj kugi

Početak mjeseca Julija prošle godine su se pojavili nekoji slučajevi govedje kuge u Marbus-u, što spada pod Vodnjansku obćinu. Nekoliko vremena prije pojavila se je kuga u obćini Barhani, pa učinila veliku škodu, jer se od strane vladinih organah nisu uporabila shodna sredstva, da se njimi zlo preprieči. Toj se je pošasti dalo, neznam da li iz neznanstva, da li iz malá sućutja za ona sela, koja je ta nesreća zadela, da li iz uzroka da se pokrije nemarkar vladinih organah — na kratko, živinskoj se je kugi dalo jedno posvim drugo, žmanje pogubljivo ime, reklo se naime službeno, da je to „Dissenteria contagiosa“, to jest, najetljiva griža, mjesto da bi joj se bilo dalo njezino pravo ime. Tako se dogodi, da se nisu ovršila živinarska oprezna pravila.

Mjesec danah kašnje pojavila se kuga u selu Zabronić, koje također spada pod Vodnjansku obćinu. Bližnja obćina Valle je na svojih granicah stražu postavila, da se očuva od toga zla. Vrh toga se je ona pismeno obratila na bližnju obćinu Vodnjani i na kotarsko glavarstvo u Puli molbom, da se na temelju pošastnih zakonah što prije štogod odluči.

Ali ne samo da se u tom obziru nije ništa odlučilo, nego dapače nije bilo nikakva odgovora ni od Vodnjanske obćine ni od kotarskoga glavarstva u Puli, pa se tako dogodilo, da se je životinja okuženoga sela Zabronić mogla slobodno klatiti amo i tamo i tu okužu bolest presaditi u pobliznja mjesta. Na 20. Augusta, dakle 50 danah poslie, što se je kuga pojavila, došao je živinski liečnik u Zabronić, da stvar razvidi i što treba odlučiti.

Mjeseca Augusta se je također pojavila u Puli govedja kuga usljed životinje, koja je bila iz Bosne kroz Dalmaciju tamo uvedena, pa pošto se ta bolest nije mogla više tajiti, počelo se je govoriti, da je to kuga. Pokrajinsko zakonito zastupstvo je svoju dužnost učinilo, opomennvši vladino činovništvo, neka gleda zlu na put stati.

Tako je dne 5. Septembra u istranskom saboru bio na vladina povjerenika upravljen upit, pa pošto u sliedećoj sjednici vladin odgovor nije bio povoljan, odlučilo se u sjednici dne 8. Septembra ovo: „Zemaljskomu odboru je naloženo, da razvidi, kako se je u obćinah Barhani i Vodnjanu ta bolest u tek god. pojavila, pa iztraži, kada i u koliko su se živinarski zakoni u tom obziru vršili, kao također da se, ako uztreba, obrati na gosp. Namjestnika, da on naredi nižim uredom, neka si nzmu što veću skrb za tu stvar.

Na 17. Septembra odbor poljodjelskoga istranskoga društva se je u svojoj sjednici tužio o nemarščini od strane vladina činovništva, što se tiče zatvora i osamljivanja (izoliranja) okuženih miestah, pa je bilo odlučeno obratiti se na vladina povjerenika, da od Namjestništva u Trstu brzojavno zahtjeva sve ono, što treba, da se zlo preprieči.

Ja neznam, što je vlada poslie svega toga odlučila i što se je iznašlo usljed onoga, što je bio zemaljski sabor odlučio. Što je istina jest to, da kuga još i sad u Istri vlada, dapače da se je razplodila po svoj Istri — jer od sada su od toga zla slobodni samo porečki kotar i kvarnerski Otoci — Ti su događaji očividni dokazi, da ono, što se je u toj stvari učinilo, nije bilo najbolje.

U „Osservatore Tricestino“ od 27. Januara nahodi se službeno izvješće stanja govedje kuge u Istri u vrijeme od 19. do 25. Ja-

nuara t. g., pa se iz njega vidi, da je u mnogih krajevih Voloskoga kotara onda vladala marvinska kuga, naime u Kastavskoj občini, mjestu Klani i Škalnici, u občini Jelsanah, mjestu Rupci, u občini Novigrad mjestu Hrušici.

Da je vlada malo učinila, da okužena mjesta budu izolirana, to kaže očevidno izvješće iz Roča ili ročkog polja od 29. Decembra prošle godine, koje se izvješće čita u Novinah „La Provincia“, što izlaze u Kopru.

U tom se izvješću razlaga, kako je kuga bila donešena u Dolenjuvas i u ročansko Polje. U Dolenjuvas je bila donešena kroz goveda, koja su orudje i druge potrebne stvari za istransku željeznicu od postaje Matulji tamo vozila.

Kroz jedno tele, koje je bilo iz neke okužene štale u drugu premješćeno, razširila se je kuga po svem selu. U ročansko Polje, koje je pol ure daleko od Dolenjevasi, bila je kuga donešena kroz jednu kravu, koju je u tom mjestu bila kupljena u okuženoj štali, pa tamo dovedena. Većega prekršaja §§. 18—27 živinarskoga zakona nemože si čovjek ni pomisliti.

U zadnoj sjednici se je čula tužba da se u Hrvatskoj blago nekolje. Tamo se nekolje, ali što se tiče izoliranja (osamoćenja) mislim, da je tamo bolje nego u Istri. Koji je od tih dviju sistemah uspješniji i pametniji za promicanje blagostanja naroda, to nije teško ugoniti. Pošto se pako, nadalje, govori, da se u pokrajinah onkraj Litave čestje pojavlja govedja kuga, nego li vokraj, valja promisliti, da su one pokrajine na granici takvih krajevah, gdje je kugi za tako reći gnjezdo, radi česa se mnogo laglje i okuže.

Na koncu moram reći, kad bi se bilo u Istri u sgodno vrijeme sve ono činilo, što živinarska pravila zahtjevaju, da bi se bilo do sada to zlo odstranilo te prepriječila ona velika škoda, koju je pokrajina od tud imala i još sada ima.

Moja Gospodo! neću kazati previše, ako rekнем, da su nekoji poljodjelci radi te pošasti izgubili svoje imanje, pa tim isti svoj život. Tako se je dogodilo, da je nekoji kmet u voloskom kotaru uprav onda, kad mu je bilo počelo bivati bolje poslje teške bolesti, pošto je čuo da je bila njegova marva u vrijeme njegove bolcsti okužena, pa zato i poginula, da si je on tu nesreću tako na srce uzeo, da je malo za tim umro.

Ja mislim, da sam tim dosta dokazao potrebu, da se primi predlog, onaj naime predlog, da se pregledaju postojeći zakoni i naredbe odnosno na govedju kugu, i to zato, da nebude više dotičnoga kontrabanta i da se strogo ovrši sve ono, što je u tom obzir naređeno.

Što se tiče promjene istoga zakona, mislim, da se ima obzir uzeti na odluku galicijskoga sabora, koji tamo cilja, i naređuje, da prestanu kordoni od triuh miljah daleko od onih miestah, gdje se je pojavila govedja kuga, pa da se pomoću vojnikah postavi straža okolo okuženih miestah, jer mislim, da je izoliranje okuženoga mjesta najuspješnije sredstvo proti širenju pošasti.

## Doktor Martin i seljak Janko.

J. Sluga vam, poštovani Doktore!

M. Božji bio, Janko!

J. Podigli se!

M. Evo na!

J. Daleko li?

M. Tako izadjoh, da se malko protegnem i ugrijem. Ovih danah božje vrijeme zadržalo me kod kuće; a sad pusta studen pomete te, pa se čovjek uzimi sjedeć doma.

J. Pravo vam je, da što ćete! Samo bi vas molio jednu stvar, a oprostit ćete što sam se vas dovezao.

M. Ništa za to...

J. Dobio sam od sina list, talijanski pisan, a u selu nikoga, koji bi mi ga znao iztumačiti.

M. Da nu... pozdravlja te... da je zdravo... i da se ga spomeneš...

J. Neka sve to. Nu zla mu sreća, što nepiše po našu, kao i od lani da se barem negubam u drugoga; jer i ja znam štogod po knjigi tuckati, ako i slabo. Zar mi se i on pogospodio!

M. Tako ti je, moj Janko, dan danas od te nekoje naše mladjarije; podju u školu, da uz tudji jezik zaborave i omrže svoga.

J. Dobra vam je, duše mi. To sam i ja opazio na mojem sinu, kadno se vraća tamo na jesen sa škole. Zapitam li ga: što si, sinko, naučio? nezna ni sam što da reče; ili ako štogod i počme o tomu i ovomu, tuca muca da ga nemožeš od jada slušat. Pasja te noga odniela — gdje god ću mu ja — kojeg vas zakona uče tamo po školah, da ti vragu ta neostaje u pameti. On se tad idne pa će u zadnje: ja neznam to naški kazati. Tako ti je i kad se s kim razgovara o čemu drago, zapinje, ne leti mu jezik u govoru kao i nami, pa zanosi po tudj kraj, upravo neprima mu se besjeda; tako da, vjerujte mi duši, gdje god mi sijnjega u društvu, i obraz opada. Rek bi, da je zaboravio i ono što je kod kuće znao.

M. To ti je tako. Nećeš? U školi uvijek u tudjem jeziku, u kući takodje, u svomu nikad ni da bekne; pa kako, po Bogu brate, da ga i nezaboravi.

J. Na taj način, Bože mi prosti, i nemili se čovjeku slat djecu u školu.

M. Valah! na jednu dobra ti je, ali bi onda bilo po nas mnogo gore, jer nebi imali nigdje na svietu ni branitelja, ni zagovornika.

J. Pitam ja vas, moj Dr. Martine, za što nam nije naših školah? Da nam se tako djeca našim jezikom uče, te postanu sebi na uhar i svojim. Jer ako ćemo pravo, da jedan sve i znađe, nezna li ga drugomu kazati, zaman mu sve znanje. Pa i to: djetetu, koje istom stupa u škole, hoće se vremena, dok uglati tudji jezik, u kom mora učiti; a kad što i godinu i dvie treba da ponovi. A nezna nitko, kako je ovamo biednomu otcu uzdržati kroz tolike godine sina u školi od svoje bedre.

M. Ta ti valja, i ja sam tu. Nego do koga je to sve?

J. Do vlade, bogme, da do koga?

M. Varaš se kruto, moj pobratime dragoviću, ne krivi vladu, nego nas iste.

J. Tko to kaže?

M. Ja tebi.

J. Kako to? Ta mi neidje u glavu.

## PODLISTAK.

### ODZIV IZAZIVU.

Tko nevidi na prvi mah kamo cilja pisac. To vidismo već tečajem njegova djela. Nu kad on nezna, podučimo ga mi tko smo. Recimo mu otvoreno: Mi smo Hrvati; takovi se rodismo takovima želimo, da nam djeca budu, te takovi mi ćemo i umrieti. Ponosimo se jezikom praotacah naših, koji nam se zreali u razvodu istrijskom, do koga nije mogla uništajuća ruka Kandlerova. On je prošao, da se nevrati, a spomenici našega hrvatstva svakim se danom kao osvetnici iz zemlje dižu. Oti nepoznaju inoga doli slavnoga imena hrvatskoga, a niti mi nećemo da poznamo ino ime.

Groza nas hvata, kad čitamo tudjince osobito Niemee i Talijane pisati o nama. Nepoznajuć nam jezika, sude nam o jeziku, nepoznajuć običajah, opisuju nam običaje; prišivaju nam narodnosti, o kojih nismo nikada ni snivali. — Nu prestala su vremena, kad su nas Hrvate tudjinci upoznavali same sobom; nekada jih u zvijezde kovasmo, danas jih preziremo, jer jim vidimo izpod pera provirujuće nepoštene svrbe, te oštri bodež, koji nam o životu radi. —

Nastavlja pisac britkim svojim geografičkim nožem rezati na hrvatskom tjeleu ovako:

„I. slovenskoj pasmini spadaju: a) Berkini... b) Savrini...“  
Bori se pisac kako da nadje korenje, na kojem su ta imena sagradjena. O drugih veli, da se prvi od Slovjenuh u Istriji naseliše. — Polag povjesti se oni već za prve selitbe Hrvatah, još

dakle VI. vieka ovdje nastaniše — po njegovu dodjoše istina prvi, nu istom posle 800.

„II. k pasmini hrvatskoj mješanoj sa slovenskom spadaju: „a) Slovjenuh buzetki možda bližnji rođaci Savrinom... i govore narečjem hrvatskim natežućim na slovensko sa mnogo gramatičkih pogrešakah. Ostali jih Slovjenuh nazivaju Fučki.“

Evo kako dobro poznaje pisac naša narečja; znađe pače i za gramatičke pogreške. Ovi Hrvati su bližnji rođaci Savrinom, govore skoro jednako, nu pak da nije to jedan narod! Tko nepojmi?

„III. k hrvatskoj pasmini, mješanoj djelomice sa srbskom spadaju: „a) Slovjenuh med Dragonjom i Mirnom, t. j. smjesa Hrvatah, Srbah, Šćipetarah (prenešeni ovi poslednji XVI. i XVII. vieka) izmješani takodjer s Talijani.

„b) dio Slovjenuh pazinskoga okružja, gdje imade i čistih Hrvatah „Savrine, Fučke i ove Srbo — Hrvate nazivaju Slovjenuh kasnije nadošli, imenom Bezjaki *balbettanti* quasi ignari della propria lingua.“

Eto mudrosti talijanske! Oti Hrvati su njemu smesa, pak kakova smjesa! Ništa manje nego smjesa Hrvatah, Srbah, Šćipetarah i Talijana! A kojim jezikom govori ta smjesa? Jezikom hrvatskim; ipak oni nisu po logici talijanskoj Hrvati. Čudnovato kako da se ta smjesa nije potalijančila, nije pošćipetarila, nije posrbila, — nego baš pohrvatila!

U okružju pazinskom, veli, ima i čistih Hrvatah. Mi bismo ga upitali, kakovim jih je nastrojem iztraživao, te pronašao čistoga od nečistoga, pravoga od krivoga? Znamo mi taj aparat (spray), al taj možete na sebi upotrebiti, volja vas; mi ga netrebamo, pače ga sa preziorom od sebe odbijamo.

M. Čujme. Da je u nas pravoga duha narodnoga, da je u nas sloge i jedinstva, ka što nije, tvrdu ti vjeru dajem, da nebi to tako bilo! Pitat ćeš me, kako? Evo ti kako. Da mi marimo za se, i znademo za se, da smo nepodmitljivi u izborih, tad bi naš čovjek sjedio u saboru. Taj čovjek nastojao bi, da radi na uhar puku, i namiri mu želje. Puk, na primjer želi hrvatske škole; tad bi pravi zastupnik molio vladu, da se dade što je puku pravo. A vlada bi rekla: Eto tamo, hrvatski je narod, neka mu je i svojih školah. Ali, po Bogu brate, kako ćeš da dobijemo, što je naše, kad oni, koje biramo zastupnici ne samo što se za to ne brine, pače su nami i našem jeziku zakleti neprijatelji.

J. Ali mi imamo i naših zastupnikah na saboru.

M. Moj Janko, jedna lastavica nećini proljeća, a tu većina odlučuje. Vlada po zastupnicah sudi narod, pa tako nam nikad pravo.

J. Tako li?

M. To Bog i sviet znade, da je tako.

J. Eh! nije drugo, valjat će se u dojdućih izborih drugčije vladati, kad je tako.

M. To je vaš posao i s Bogom.

J. Bog vas pratio, Dre. Martine!

## Dopisi.

*Iz Gradca u Štajerskoj.*

Žalostnim srcem mi je kazati u ime svih ovdje bivajućih Istranskih Hrvatah, da je 31. siečnja nemila smrt odtrgala jedan cviet iz vienca istranskih mladićah, a to Martina Jurića, rodom Žminjca c. k. kadeta. Nemogu na ino neg da kažem nekoliko rieči o prošlosti tog vrlag mladića, za kojim plaču žalostna mu domovina i raztuženi roditelji.

M. Jurić izučio nižu gimnaziju u Pazinu, a višu pohađjaše u Trstu, gdje svrši 7. razred. Bijaše mladić radin, mrljiv i dobre čudi, a hrvatskim se imenom uvijek dičaše. Akoprem uvijek okoljen stranimi elementi u Pazinu i Trstu, ipak poče sam učiti hrvatsku knjigu, neimav žalibože prilike u školi izvježbati se u milozvukom našem jeziku. Po svršenom 7. gimnazijskom razredu, pozvaše ga u vojnike te zbog njegove izobrazbe uvrstiše med kadete. Već prošle godine bijaše neprestano bolehljiv dokle ga sve oštra sjeverna zima od suhe bolesti u grob nepovali.

Da nam je za takvim mladićem žao, bit će svakomu jasno kad promislimo, da ima nas malo istranskih mladićah, koji ne zaboraviše na trpeću domovinu. Dne 2. t. m. imadē liep sprovod sa glasbom, prisutni bijahu pako svi c. k. kadeti, naši Hrvati i mnozina ljudstva. Nek bude zato javno izrečena zahvalnost svim, koji učestvovaše sprovodu pokojnikovu, a naime gg. kadetom, koji sakupiše novacah, da bude sprovod tim sjajniji.

Još će se sakupit novca, kojim će mu se stavit spomenik te urezat u kamen njegovu čestito ime, da znade i tudjina, kako Istranski Hrvati nezaboravljaju svojih preminuvših domorodacah.

Lahka mu crna zemlja!

Ivan Karabaić  
pravnik.

Istrija, kako ju naš čovjek dieli pogledom na pučanstvo razpada se u dvoje: u Vlašiju t. j. dio dolnji i zapadni, koji je bio pod Mletčani; i kraljevinu t. j. dio nutarnji, sjeverni i istočni, koji je spadao pod Austriju, ili kako bi naš čovjek rekao, pod kralja. Prvi su Vlahi, što je isto što i Talijani, oni koji spadaju pod Italiju; a drugi Gorinjeci, Kraljevci, Bezkjaki. Odkale je ovo posljednje ime neznam, nu da ga Talijanac sa svojim „babbettanti, quasi ignari della propria lingua“, nije pogodio, to mu jamčim. Hotio bih da popita naše Kraljevce, poznaju li svoj jezik; a rado bih čuo što bi mu odgovorili na onu talijansku udvornost!

K toj pasmini hrvatsko-srbskoj spadaju na dalje:

„Čiči — od ciccio, što u vlaškom znaменуje „stričević“, naziv, kojim se izmjenice zovu ili od prečeste porabe slovke č (lettera ci) koju zvonko izgovaraju — od kojih jedan dio govori srbski, drugi prema iztoku hrvatski, smjesa su njeka prastarih Srbah i Hrvatah. Ovi gorani razlikuju se od ostaloga okružnjega njih pučanstva tipom, koji nas sieća rimskoga: pače neki hoće da proizlaze od Rimljanah ne samo s njihovoga tipa, već i s jezika rimskoga ili vlašskoga, kojim govorahu prije dva vieka i kojim govore jošter u njekih svojih selih n. p. blizu Učke.“

Tu je pisac sam sebe preskočio. Veli, da jedan dio Čičah govori srbski i drugi hrvatski. Taj je našao odgonetku zagonetki! Sada će filolozi u Čičariju, da prouče razliku izmed hrvatskoga i srbskoga govora. Ovi Čiči su njemu opet smjesa prastarih Srbah i Hrvatah, a malo niže tvrdi, da su potomci Rimljanah, da su Rumunji. Dosljedno tomu Hrvati niti su Slovjeni već Rimljani. — Znamo, da mu se grusti kazati istinu, priskoćimo mu dakle mi u

## Imenik društvenikah

### BRATOVŠČINE HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Preč. g. kanouik zagrebački Gajdek sakupio je kod sebe na dan, na koji je bila glavna skupština društva Svetojeronimskoga, 31 f. za „Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri.“ Evo imena gg. darovnikah:

Toma Gajdek. kanouik f. 5, Ivan vitez Trnski pukovnik f. 2, Petar Zoričić prof. f. 1, Gjuro Kranjčić veliki sudac f. 1, Radoslav Lopašić županijski podbilježnik f. 1, Gustav Barabaš podarhidjakon f. 1, Pavao Belas župnik f. 1, Mirko Belas župnik f. 1, Ljudevit Sartori podarhidjakon f. 1, Josip Turković župnik f. 1, Ivan Lisac župnik f. 1, Dr. Gjuro Posilović prof. f. 1, Dr. Fr. Iveković prof. f. 1, Ivan Pliverić prevendar f. 1, Ambrosij Grdić kateheta f. 1, Stjepan Kučas kateheta f. 1, Antonij Kovačić kapelan f. 1, Cvjetko Rubetić kateheta f. 1, Gjuro Šimončić kateheta f. 1, Stjepan Niemčić kateheta f. 1, Andrija Friš vojnički kapelan f. 1, Mihajl Vukovac kapelan f. 1, Antonij Vidović kateheta f. 1, Gustav Baron prefekt f. 1, Milan Stanisavljević prefekt f. 1, Stjepan Kos kateheta n.č. 50, Franjo Vojaković prefekt n.č. 50, svi u Zagrebu. — Kažimir Jelusić u Kastvu u godišnji prinos f. 1, Franjo Bukovec kapelan u Žminju u kap. f. 2 a u god. prinos f. 1, Ivan Benedik kapelan u Hrušici u god. prinos f. 1, Ivan Matulja oštar u Matuljah u god. prinos f. 1, Pop Šime Milovčić u Belom na otoku Cresu f. 3.

Svota f. 40. — Ukupno sa zadnjom svotom f. 1290.—

U 2. broju „Naše Sloge“, u imeniku društvenikah Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri, mjesto „Lindarić“ čitaj „Linardić“, i mjesto „Grgorivić“, „Grgorinić.“

## Dobro sjeme, dobar plod, dobra ljetina.

Akoprem je ta izreka u obće dobro poznata, to ipak jošte danas toliki gospodari proti njoj griše. Često puti uzme se upravo sa neopostivom nemarnosti ono zrnje s tavana (poda) za sjeme, koje se gori nalazi, nepazeć tom prilikom na to, da to sjeme nevalja, budi toga radi, što vrieme spravljanja žita nije povoljno bilo, budi napokon toga radi, što možebiti nije prošla godina glede ljetine onako uspjela, kako bi to bilo željeti. Zrno, koje je ma na ikoji način trpilo, nesmije se nikada za sjeme rabiti. Neka mi niko neprigovori, da je preskupo u takovom slučaju novo sjeme kupovati. Trošak će biti malen, a dohodak svakako veći, nego što bi ga zločesto sjeme donjelo. Očitiji je svakako upliv roditeljah na lik, veličinu itd. kod životinjah. Kod ovih je radi njihove veličine i ostalih svojstvah laglje opaziti upliv, nego li kod maljušnoga zrnca. Nu što valja za životinje, to valja za bilje. Je li sjeme dobro, je li njiva dobro i ljepo priredjena, to će i bilina dobro uspjevati i dobru ljetinu dati, kao što dobro uspjeva i dobre vlastitosti razvija životinja, ako je od dobre pasmine i dobro gojena.

Koli mnoga svojstva predjih na životinju djeluju, uvidja se iz hiljadu i opet hiljadu slučajevah. Premlada životinja nemože svojim potomkom onoga dati, česa sama jošte nema, a preživjela opeta ne onoga, čega više nema.

U vrtljarstvu imademo bilinah (raztežah), koje su nekih organah (djelovah) lišene, a imademo ih opeta, koje iste organe u suvišku imadu, a napokon i takovih, koje redkosti proizvode. Tako n. pr. kozjak, koga smo predugo umnožavali lučicom, nedaje više sjemena, buduć da je suvišnim postalo. Iz istoga razloga prestale

pomoć. Pred Hrvati se stanovništvo rimsko povuče u gore, te bude nazvano „vlahi“; a danas još rječ „vlah“ i „vlaški“ znaменуje isto što „Talijan“ i „Talijanski.“ S vremenom se ovi prisiljeni ipak običi sa Hrvati, pohrvatiše. Nemože vam u glavu, kako se je taj živalj vlaški, koji i danas druge narodnosti na donjem Dunavu proždire, mogao u živilju hrvatskomu utopiti! Svakako se mora priznati, da je taj živalj hrvatski žilav i kriepak. Pogledjte preda se!

Evo kako vrhu toga naš pisac zdvaja: „d) veći dio slovjen-skoga stanovništva kvarnerskih otokah, koje se čini da je prije smjesa različitih pasminah, koje se malo po malo pretočiše u hrvatsku. U njekih selih (kao kod Poljicah na otoku Krku) govorilo se je do pred malo desetakah ljetah rumunjski (???), sada posve izginuo.“

Tako! Neda mu se ravno priznati, da su Hrvati naši otočani, već je to smjesa raznih pasminah, a jedna od tih je rumunjska, kojoj danas traga neima. A zašto se ta romunjska pasmina nije radje potalijančila, ta bio bi manji korak nego do hrvatstva, a k tomu tute Mletčani-talijani gospodovahu? I tomu mora da je uzrok.

(Svršit će se.)

su mnoge riedke vrsti krumpira evasti, jer smo iste pred više vremena prije cvjetanja izkopali. Sjeme, koje se spravlja od lana ili konoplja prije, nego li je isto podpunoma dozorilo, rodi bilina veoma malenu i krhljavu (zanetečenu), tako, da ćemo za koju godinu od našega ljepoga i velikoga lana i konoplja imati patuljne vrsti. Repica, koju žanjemo toga radi nješto prije nego li posve dozori, da zrnje nepogubimo, biva svakom godinom sve to manja. Puštajmo pako poslije, da ta izrodjena vrst opeta posvema dozori, to ćemo ju opeta do mala u toliko povećati, da će svoju prijašnju veličinu zadobiti. Moći je dakle vrsti životinjah i bilinah u njihovoj kakvoći i umanjiti ili zakržljati, ali opet i podići, ako se za njihovu reprodukciju poslužimo vlastitostmi i svojstvi onakovih vrsti, koje su kadre ono od sebe dati, što drugim manjka, da ih uzmognemo brojiti u red dobrih vrsti. Neki vrlo vjesti gospodar izvješćuje nas, da je glede toga osobito zanimivih pojava doživio. Kod njega se slučajilo, da je na njegovoj njivi djeteline, koja je u jesen prekrasno izgledala, u proljeće posvema nestalo. Lišće se sgrulo, stabljike prestadoše rasti, a najveći dio se usuši, te ju neka vrst gnijlosti pritisne. Tu bolest pripisao je on ponajprije tlu, zatim vremenitoj nepogodbi, ili sličnim takovim mogućim uzrokom, ali na zločesto sjeme nije pomislio. Nekoliko godinah kasnije žeo je isti gospodar, prije nego li je posve dozorila raž, što ju je za krma zasijao, a nije ju mogao u pravo doba potrošiti. Žeo ju ponješto zeleno, a zrnje, na vidik zrijelo, nije valjda jošte stepen potpune zrijelosti postiglo; to sjeme zasije on na novo, da imade u proljeće krme. Sjeme je prekrasno izkljalo i potjeralo, nu zatim lišće požuti i zakržljavi, te bi tlo tako jako svake biline lišeno da ga je morao preorati i na novo zasijati.

I tu se je svašta nagadjalo, nu pravi razlog zakržljanju spomenute raži ostao je i nadalje nepoznat.

Napokon zasije naš prijatelj u sljedećoj godini na prostoru od 3 hektara (nješto manje od 2 rali), koji je liepom repom urodio, ječam sa djetelinom. Dvie trećine njive zasijao je sjemenom od srednje kakvoće, koga je dobio sa djetelišta ne posve dozrela, a ostali dio sa sjemenom prve i najbolje vrsti. Za vrijeme žetve ječma bila je djetelina posvuda jednaka i liepa. Pošto je visoko narasla, pokošena bi prvi put u listopadu, te se je sve do prosinca liepo držala. U to vreme usušilo se mnogo stabljikah na onoj strani, koja bi zasijana sjemenom srednje kakvoće, te od to doba počelo se stabalje u tolikoj mjeri sušiti, da u proljeće od sve djeteline ništa nije preostalo do nekoliko busenah i grmčah; svega drugoga posvema je nestalo, tako, da se na to ništa nije moglo računati. Bilina, činilo se, da je podjedjena kakovim kukcem, pak samo one stabljike, koje su po svoj prilici od najboljih i najjačih zrnacah potjerale; ostale su, te su dale srednju košnju, budući da je njihov broj vrlo malen bio. Kod druge košnje činila se krma nešto jačom nu ipak je ostala još uvijek krhljavom. Na onoj strani njive, koja bi zasijana sjemenom prve vrsti, bila je vrlo liepa i jaka, te se činilo, da ovdje uzrasla djetelina nije od iste vrsti sa onom, što je na prvom komada uzrasla. Tom prigodom sjeti se izvjestitelj nevaljalosti svoje prve djeteljine, isto tako i prenavedene raži (šegale) i, ošte nekkih pšeničnih sjetvah, koje je isti udes postigao.

Ako dakle i nemožemo utvrditi, da sve visi o sjemenu, jer dobro sjeme, zasijano u zlo obradjeno tlo, može i zlim plodom uroditi, kao što i s druge strane srednje sjeme u dobro obradjeno zemljište zasijano, može i dobar plod donijeti, to možemo ipak iz mnogih primjerah i opažanjah uvjereni biti, da je izbor sjemena vrlo važan, te da nemožemo dosta žrtavah doprinieti, samo da dobro i posvema zrelo sjeme dobijemo i zasijemo. G. L.

## Istarskim vinogradarom,

Po primorskih se krajevih nalaze dobre vrsti trsja, n. pr. refoška, rebule, terana, itd. a ja sam čestje puti sudio još kao učenik na gospodarskoj školi u Gorici, da bi na primorskih tlih

morala sjegurno dobro rasti i roditi i vrst trsa šipon (mosler), koja se nalazi kao glavni nasad po svih ljutomerskih vinogradih u Štajerskoj, gdje proizvajaju Ljutomeri na daleko poznatu izvrstnu „ljutomerštinu.“ Spomenutu se šiponu dopada jako topal vinograd, u kojem se nalazi većim dielom tlo miešano pjeskom i dobro pognojenom prsti. Kod vode ima ova vrst trsa slab napredak, dočim pak jako ljubi suh zrak. Šipon ostane po ljutomerskih vinogradih mnogo godin mlado trsje. Šiponovo je vino jako, jer imade 13—18.5% alkohola, što je mnogo za hladnu Štajersku zemlju. Ljutomeri šalju daleko ovo vino u botiljah po f. 1.60 nvč. bokao. Pri-morci, ovo vino veseli srdce i težački trud obilo plaća. Ako tko želi po veoma nizkoj cieni po poštarskom pouzetju „šiponovih rozgah“ (selnittreben), može jih dobiti iz Ljutomera 100 komadah po 10—15 novčićah. Sada je tomu vrijeme. Tko hoće, mogu mu i ja poslužiti, samo neka mi se oglasi „listnicom“, i ako tko ne znade saditi rozgah, ja ću ga drage volje podučiti, kako ima raditi. Ujedno upozorujem svakoga, da mu se netriebe bojati nikakove trsne uši ili filoxera vastatrix, jer joj kod nas u Štajerskoj neima glasa.

U Ljutomeru u Štajerskoj 5. februara 1875.

Pernišek Blaž  
podučitelj.

## Različite viesti.

\* Nj. Velič. Cesar pomilovao je 249 tamničarah, koji su bili zaprti u koparskoj tamnici.

\* Edinost, slovensko političko društvo ustanovljeno u Sv. Ivanu u Verdelji za trščansku okolicu, imalo je na Svicčnicu, dne 2. Febr. prvu obću skupšćinu, kojoj je prisustvovalo prieko 300 osobah. Gosp. Nadlišek, zastupnik okoličanah u trščanskom gradskom vieću i saboru, otvorio je zanimivim govorom sjednicu, u kojoj bi jednoglasno izabran za predsjednika g. Dr. Bizjak, a za podpredsjednika g. Nadlišek.

\* Metričke mjere nevaljane. Doznaje se, da se odmala poslala u ove naše strane velika množina metričkih mjerah, koje se nesmiju rabiti, jer nebjehu kao što Ministarstvo od dne 20. Nov. 1873. prepisuje od policije potvrđene. Nova će se metrička mjera svuda uvesti dojučem godinom 1876., zato lahko može svaki jošter počekati, dok budu mjere potvrđene, jer će u pregledavanju metričkih mjerah, sve krive mjere biti zaplijenjene.

\* Poštarske napatnice (Assegni postali), kojimi su se dosle slali novci samo po našem Cesarstvu, odsle unapried moći će se slati u Njemačku i u Švajcarsku.

\* U Trstu prošle se godine 1874. rodilo 4595; oženilo 1090; preminulo 4528, i to 2409 mužkih i 2119 ženskih; izmedju preminuvših broje se 3144 oženjeni i 447 udovacah.

## Sa trščanskoga tržišća.

Prošloga tjedna prodalo se u Trstu 1800 vaganah (stari) kuruza 1800 po f. 4.55 do 4.60 za 116 g. Pšenici, jačmenu i zobi nebijaše prodaje. Masla po željeznici došlo 120 centah iz Štajerske, najveći diel za izvoz, a drugo za gradsku potrebu, plaćahu ga do f. 54—54.50 po centu. Speh po 36—37 f. cent debeo, tanak f. 34—35: poradi nemarnosti u kupovanju trgovina teška. Kava (kašć) Rio najfinija 48—58 f. Capitanio f. 48.—Ceylon 56—57 f. i 65—68. Moka 71 f. po centu. Sećer (cukar) u prahu f. 19 do 20 for. neima prodaje. Ulja u prošlom tjednu čuda se prodalo i bi još više bilo, da nebude strašna bura dohod brodovah zabranila. Kameno ulje (Petrolj) podigoše 10 nv. po centu. Traženje veliko, depoziti mali, dakle ciena veća; prodalo se je 1500 Barilah po f. 8.50 bez skonta. Pirinač (oriž) prodaja hudja od f. 9.25—11.75 po centu.

## Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 16 Februara 1875.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Caraki dukati (cekini)	5.21	—	5.21	5.20	5.20	5.21	—	5.21	5.21	5.21	5.21	5.21	5.21	—	5.21	—
Napoleoni	8.91	—	8.91	8.89	8.89	8.89	—	8.89	8.80	8.80	8.80	8.80	8.80	—	8.93	—
Libre Inglesko	11.16	—	11.16	11.17	11.10	—	—	11.17	11.17	11.17	11.17	11.17	11.17	—	11.17	—
Srebro prid (aggio)	105.50	—	105.50	105.50	105.40	105.50	—	105.50	105.65	105.65	105.65	105.60	105.65	—	105.85	—